

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

06-12-2024

Preses apskatā:

LNB direktore Dagnija Baltiņa dodas reģionālajā darba vizītē uz Talsu Galveno bibliotēku un Dundagas pagasta bibliotēku; LNB notiek starptautiskā konference "Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā"; Salaspils novada bibliotēkas Bērnu un jauniešu nodaļā bija apskatāma LNB un LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas programmas "Grāmatu starts" ietvaros veidotā ceļojošā izstāde bērniem "Vai grāmatai ir knābis?"; Latviešu grāmatas piecsimtgades kontekstā veidota rakstu sērija laikrakstā "Stars"; Alojās bibliotēka saņem Voldemāra Caunes balvu; Maltas pagasta bibliotēkas vadītāja Antoņina Krūza saņem Rēzeknes novada pašvaldības Atzinības rakstu nominācijā "Kultūra"; Tukuma novada kultūras darbinieku sumināšanas pasākumā sveic novada bibliotekārus; Zorģu bibliotēkā darbu uzsāk Dace Frinda; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnālā "Patiesā Dzīve" 6. decembra numurā informācija par mākslinieces levas Jurjānes personālizstādi Ogres Centrālajā bibliotēkā. Žurnāls pieejams LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

«Skalās lasīšanas» čempione nopelna Dundagai tikšanos ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktori

Sanita Liepiņa

Novembra vidū Talsu Galveno bibliotēku un Dundagas pagasta bibliotēku apmeklēja jaunā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) direktore Dagnija Baltiņa. Viņa amatā stājās septembrī un regulāri apmeklē reģionu bibliotēkas. Bet Dundagā Dagniju Baltiņu gaidīja īpaša tikšanās ar lasīšanas veicināšanas programmas «Skalās lasīšana» šī gada uzvarētāju Grētu Gerdu Leperi, jo nu abām gadu jāstrādā kopā.

Viesojoties reģionos, LNB direktore mērķis ir iepazīties ar kolēģu darbu, sarunās uzzināt, ar kādiem izaicinājumiem ikdienā jāsakaras. Talsu Galvenās bibliotēkas apmeklējuma laikā D. Baltiņa apskatīja bibliotēkas telpas un iepazīnās ar bibliotēkas piedāvājumu un pakalpojumiem, ar speciālistiem pārrunāja sadarbības iespējas, bērnu un jauniešu iesaisti lasīšanas veicināšanas programmās, kā arī tikās ar novada vietējās nozīmes publisko bibliotēku darbiniekiem. Dagnija Baltiņa stāstīja, kādu viņa redz Latvijas Nacionālās bibliotēkas lomu mūsdienās un tuvākā nākotnē, kļūstot

Jau brīdī, kad Grēta Gerda Lepere kļuva par «Skalās lasīšanas» šī gada uzvarētāju, Latvijas Nacionālā bibliotēkas vadītāja Dagnija Baltiņa (attēlā ceturtno kreisās) meitenei apsolīja ciemošanos Dundagā. Novembra vidū viņa to izpildīja, un sirsnīgajā tikšanās reizē klātesoši bija arī Dundagas bibliotēkas, Talsu Galvenās bibliotēkas pārstāvji, LNB komanda, Dundagas vidusskolas un PII «Kurzemīte» pedagogi un Skalās lasīšanas čempiones atbalstītāji.

Andžeja Beļoviča foto

vēl aktīvākam partnerim dažādu normatīvo aktu un dokumentu izstrādē, projektu un ar bibliotēkas jomu saistītu jautājumu risināšanā.

Rosināt lasīšanas iespējas skolās

«Latvijas Nacionālā bibliotēka ieinteresēta atrast veidus, kā vairāk iesaistīt jauno paaudzi ba-

gātīgajā bibliotēku piedāvājumā. Pētījumi par lasītprasmi un lasītā teksta izpratni Latvijas sabiedrībā rāda, ka šis ir un būs aktuāls jautājums,» tā pēc tikšanās in-

formē Talsu Galvenā bibliotēka. «Būtiska loma šajā procesā ir arī bibliotēkām, kas vairāku gadu garumā aktīvi iesaistās dažādās lasīšanas veicināšanas programmās un arī ikdienā veido savu piedāvājumu bērnu un jauniešu auditorijai. Taču darāmā vēl esot daudz!

No Talsu novada bibliotekāriem izskanēja, ka mazāk lasītprasmes problēmas jūtas bērniem, kas apmeklē pirmsskolas izglītības iestādes un vispārīzglītojošo skolu pirmās klases. Liels izaicinājums ir tieši jaunieši, kuriem pusaudža gados mainās intereses, ir liela noslogotība mācību un interešu izglītības iestādēs. Viens no veidiem, kā viņus ieinteresēt lasīt, ir rosināt lasīšanas iespējas skolās. Bibliotekāri atzina, ka ir vispārīzglītojošās iestādes, kas jau šādu praktiski cenšas ieviest.» No D. Baltiņas puses tika akcentēta arī grāmatniecības nozīme Latvijas valstiskuma attīstībā un turpmākajā pastāvēšanā. Bibliotekāri vērsa uzmanību, ka būtu nepieciešams aktualizēt Bibliotēkas likumu un normatīvos aktus, kas reglamentē bibliotēkas nozāri, veidot idejas banku nodarbibām, kur cits no cita smeltos idejas darbam, ieviest jaunas vēsmas lasīšanas veicināšanas programmā «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija», kas nākamgad notiks jau 25. gadu.

►► 11. lpp.

«Skalās lasīšanas» čempione nopelna Dundagai tikšanos ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktori

9. lpp. ►►

«Ļoti saturīga saruna,»

tā pēc tikšanās atzīst Dundagas bibliotēkas vadītāja Ruta Emerberga. Viņasprāt, paaugstināt lasītprasmi ir vitāli svarīgi, tāpēc viņa ļoti novērtē, ka arī mazajām bibliotēkām ir iespēja piedalīties kopīgajās programmās. Piemēram, nākamgad noslēgsies Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenotā programma «Latviešu grāmatai 500», kad plānots atzīmēt 500 gadus, kopš tulkota pirmā grāmata latviešu valodā. Arī šajā aktivitātē nozīmīgs ieguldījums ir bibliotēkām, kas aktīvi iesaistās, stāsta un informē sabiedrību. «Man ļoti patīk, ka varam strādāt vienoti, un

pēc tikšanās ar Dagniju Baltiņu ir laba pēcgārša un pārliecība, ka Latvijas Nacionālā bibliotēka turpinās turēt rūpi par mums, mazajām bibliotēkām.»

Pēc tikšanās Talsos LNB komandas ceļš veda tieši uz Dundagu, kur viņus jau gaidīja mazliet satraukusies Grēta Gerda Lepere — jo vizīte ļoti nozīmīga. Ar viņu kopā bija atbalsta komanda, cilvēki, kas turēja ikšķus līdz pat čempiones titulam — arī bibliotekāre Lāsma Lavrenova, kurai ar meiteni izveidojās īpaša saikne un sadarbība. Lāsma skaidro, ka Skalās lasīšanas čempions uz gadu kļūst par LNB bērnu direktoru, kam jāpiedalās pasākumos, jāizsaka savs viedoklis, jo tā vienaudži

to labāk sadzird. «Tad, cerams, bērni un jaunieši vairs neuztvers lasīšanu kā sodu vai *neforšu* aktivitāti, bet sapratīs, ka tas ir labs laika kavēklis,» saka L. Lavrenova.

Bibliotekāre pie bērniem uz izglītības iestādēm dodas regulāri, atgādina, ka te var ienākt arī tāpat vien. «Un tad es redzu, kā viņi pie sevis nosaka: «Ā, pareizi, es taču gribēju aiziet!». Kādu reizi viņi varbūt te vienkārši, gaidot autobusu, pasildīsies, izžāvēs cimds, bet kādreiz arī paņems grāmatīņu un izlasīs,» saka Lāsma. «Un tā arī notiek. Vislielākie nelasītāji šeit pavada visvairāk laiku un arī izlasa pa kādai grāmatai, ne tikai pie datora pavada laiku. Tā pamazām mēs bērņus ieinteresējam.» ■

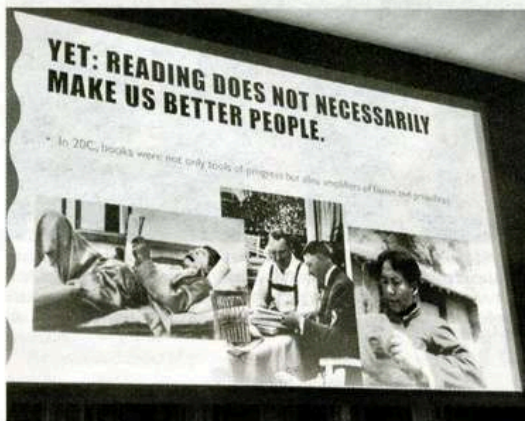
Lai latviešu valoda neklūtu par svešvalodu

Sen vairs nav noslēpums, ka jaunā paaudze savā brīvajā laikā priekšroku dod digitālajām tehnoloģijām, savukārt grāmatu lasīšana kļūst nepopulārāka. Tā ir viena no 21. gadsimta realitātem, ar kuru jāreķinās. Paaudzei, kas lasīt izvēlas arvien mazāk un mazāk, būs jāiet galā ar tādām problēmām kā samazināta spēja koncentrēties un noturēt uzmanību, minimāls vārdu krājums dzimtajā valodā, kas dažkārt ierobežo spēju niansēti izteikties, līdz pat tādiem problēmai kā nespēja saprast latviski rakstītu tekstu, jo cilvēks nezina retāk lietotu vārdu nozīmi.

Lai šim satraucošajam tendencēm pievērstu plašāku sabiedrības uzmanību, kā arī diskutētu, kas būtu darāms, lai situāciju vērstu par labu, Latvijas Grāmatizdevēju asociācija regulāri rīko starptautiskas konferences, uz kurām aicina gan ārzemju ekspertus, gan pašmāju pētniekus. Pagājušās nedēļas nogalē Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē notika konference "Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā", kurā piedalījās referenti no Slovēnijas, Nīderlandes, kā arī Latvijas zinātnieci, kas saistībā ar grāmatu lasīšanu pavisam nesen veikušas pētījumus un analizējušas iegūtos datus.

Lasot trenējam gan prātu, gan empātijas spēju

Konference tika strukturēta trīs daļās. Pirmajā daļā Ļubļanas Universitātes profesors Miha Kovāčs, kurš ir arī viens no Ļubļanas manifestā līdzautoriem, dalījās pārdomās, kāpēc digitālajā laikmetā ir nepieciešams lasīt drukātās grāmatas, ja jau visu informāciju iespējams iegūt ar pāris klikšķiem viedierīcēs. Lai pati sev atbildētu uz šo jautājumu, profesors sarakstījis grāmatu "Lasu, tātad esmu. 10 iemesli, lai lasītu grāmatas digitālajā laikmetā", kas Māras Gredzenas tulkojumā pieejama arī latviešu valodā. Ar svarīgākajiem secinājumiem M. Kovāčs iepazīstināja konferences auditoriju. Galvenais no tiem bija šāds: "Ja vēlamies izdzīvot kā civilizācija, mums ir jāturpina lasīt, lai cik vecmodīgi tas arī izklausītos." Viņaprāt, grāmatu lasīšana cilvēkos attīsta spēju just līdzīgu otru bēdām, būt empātiskiem, kas savukārt māca prasmi veidot kompromisus. Kā tas iespējams? Lasot grāmatu, cilvēkam tiek sniegts citškatpunkts, viņš kļūst līdzdalīgs darba varoņu dzīvē. Taču profesors piebilda, ka lasīšana automātiski mūs par labākiem cilvēkiem neveido, pamatojot savu domu ar faktu, ka lieli grāmatu lasītāji bija arī Josifs Staļins, Ādolfs Hitlers un Mao

STARPTAUTISKĀ KONFERENCE "Grāmatas un lasīšana digitālajā laikmetā" pulcēja dažādu valstu ekspertus un speciālistus.

KĀDA SATURA GRĀMATĀM LATVIEŠU LASĪTĀJS DOD PRIEKŠROKU:

1. uzzīnu literatūrai (enciklopēdijām, vārdnīcām utt.);
2. populārzinātniskajai literatūrai;
3. ceļojumu aprakstiem;
4. kriminālromāniem;
5. vēsturiskajiem romāniem;
6. psiholoģiskās/filozofiskās ievirzes romāniem;
7. mācību/zinātniskajai literatūrai;
8. romantiskajiem romāniem;
9. fantastiskajai/fantāzijai;
10. literatūrai, kas veicina profesionālo izaugsmi.

AVOTS: LU DOCENTES SANDRAS CĪRULES PĒTĪJUMS

Dzeduns. "Viņi nebija augsta līmeņa lasītāji, bet gan dzīvoja katrs savā "burbulī" pauda M. Kovāčs.

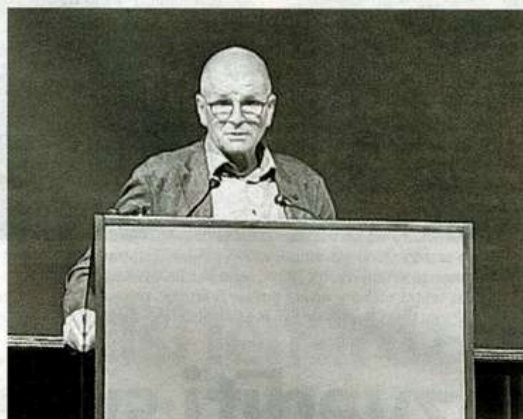
Otrā konferences daļā tika veltīta klātesošo iepazīstināšanai ar jaunākajiem datiem, saistītiem ar latviešu auditorijas paradumiem attiecībā gan uz grāmatu izvēli, gan lasīšanas tradīcijām. Uzreiz jāprecizē, ka Latvijā dati, kas saistīti ar grāmatu lasīšanu, netiek ievākti regulāri, taču pēdējos gados tapuši vairāki pētījumi, līdz ar to situācija ar datu iegūvi ne tuvu nav kritiska. Par to pārliecināja LNB Pētniecības un interpretācijas centra vadītāja Maija Treile, kas klātesošos iepazīstināja ar vairākiem jauniem pētījumiem, tostarp divām 2020. un 2021. gadā veiktām aptaujām par "Covid-19" ietekmi uz lasīšanu. Vairāk kādam tas šķītais pārsteidzoši, taču vienā no aptaujām skaidri tiek atklāts, ka Latvijas iedzīvotāji arvien priekšroku dod

drukātajām grāmatām. Turklāt tas neattiecas vien uz vecāko paaudzi, bet dažādu vecumu cilvēkiem!

Mainoties dzīves apstākļiem, mainās lasīšanas paradumi

Latvijas Universitātes (LU) Ekonomikas un sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas docente Sandra Cīrule mēģināja atbildēt uz jautājumiem, vai grāmatu lasīšana cilvēkam ļauj justies īpašam un vai sabiedrībā lasīšana tiek uzskatīta par vērtību. Šis pētņieces viena no atziņām bija, ka lielākajai daļai viņas pētījumu respondentu grāmatu lasīšanas paradumi ir mainījušies. Iemesli var būt dažādi, sākot ar dzīvesvietas vai darbvietas maiņu un beidzot ar bērnu nākšanu pasaulē, kad cilvēkam laika sev atliek pavisam maz. Vienīgais, kas laika gaitā nav mainījies, ir tas, ka cilvēkiem vēl aizvien patīk turēt rokās istu grāmatu un sajūst tās smaržu.

Savukārt Rīgas Tehniskās universitātes docente un pētniece, pētījumu producente aģentūrā "MOZOKOT" Ilze Jankovska sniedza ieskatu pētījumā par jauniešu grāmatu lasīšanas pieredzi Latvijā. Tajā piedalījās bērni un jaunieši no 12 līdz 22 gadu vecumam. Viens no viņas secinājumiem bija tāds – kaut arī bērnu motivēt lasīt kļūst arvien grūtāk, grāmatmiļņu jaunajā paaudzē netrūkst. Tātad Latvijas izdevniecības spēj izvēlēties un izdot tādas grāmatas, lai bērni un jaunieši savu laiku veltītu lasīšanai, nevis sociālajiem tīkliem, kas ir galvenie grāmatu konkurenti. Šo faktu apliecina arī arvien pieaugošā LNB Bērnu literatūras centra organizētās koordinētās lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" popularitāte.

ĻUBĻANAS Universitātes profesors Miha Kovāčs pauž, ka grāmatu lasīšana trenē spēju izjust empātiju jeb līdzjūtību, taču automātiski mūs nepadara par labākiem cilvēkiem. Viņš to pamato ar faktu, ka arī Josifs Staļins, Ādolfs Hitlers un Mao Dzeduns bija grāmatmiļņi, taču ne augsta līmeņa lasītāji.

Noslēgumā tika piedāvāti Nīderlandes "De School schrijver" direktore Annemiekes Nēfes un Portugāles izdevniecības "Pato Logico" dibinātāja ilustratora Andrē Letrijas pieredzes stāsti iedvesmai.

Latviešu jaunieši labprātāk lasa angļiski

Lai arī konferences dalībnieki vēstīja par dažādiem pētījumiem, kur dati iegūti no atšķirīgu vecumgrupu pārstāvju anketām, aktuālākais jautājums bija viens – kā motivēt cilvēkus lasīt drukātās grāmatas, un kāpēc tas ir svarīgi. Tā kā skolā vairs nav obligātās literatūras, problēma ir saasinājusies.

Digitālajam laikmetam ir savas priekšrocības, un to nav maz, taču viena no lielākajām problēmām ir tā, ka grāmatu lasīšanas vietā daļa cilvēku izvēlas citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes. Ļoti populāri ir sociālie tīkli, kuriem liela daļa Latvijas iedzīvotāju ik dienu veltot pat piecas stundas.

Nemot vērā, ka bērni un jaunieši vispirms mācās no savas ģimenes, ir svarīgi, lai vecāki viņiem rādītu personīgo piemēru. Ja pieaugušie pret lasīšanu izturas vīpsnājoši, ir grūti motivēt ņemt rokā grāmatu viņu bērniem. Vai tiešām šis uzdevums ir paveicams tikai skolotājiem? Rezultātā bērniem un jauniešiem, kurus var raksturot kā mazlasītājus, rodas grūtības ar spēju koncentrēties, ilgāku laiku noturēt uzmanību, kā arī problēmas ar kritisko domāšanu un vārdu krājuma pilnveidi dzimtajā valodā. Vairāki respondenti, kuru dzimtā valoda ir latviešu, godīgi atzinuši, ka viņiem lasīt grāmatas latviski sagādā

daudz lielākas grūtības nekā lasīšana angļu valodā. Tas ir tāpēc, ka šie bērni un jaunieši nezina daudz latviešu vārdu nozīmi. Lai uzvertu tekstu, vispirms nepieciešams šo nozīmi noskaidrot. Kā piemēru pētnieces minēja Jāņa Klīdzēja romānu "Cilvēka bērns", kuru iesaka lasīt skolā, taču problēmas sagādājot izlasīt sāprate, jo daļa lasītāju nezina, ko nozīmē vārds "pali", kā arī daudzi citi rakstnieka lietotie vārdi. Citādi, pēc aptauju respondentu paustā, ir ar angļu valodu, kuru liela daļa jauniešu uztver un saprot labāk par savu dzimto valodu.

Ne viss attiecībā uz drukāto grāmatu lasīšanu vērtējams negatīvi. Pētniece Ilze Jankovska dalījās ar kādu fotogrāfiju, kas konferences dalībniekos izvilināja smaidu. Attēlā bija redzams mazs puika, kurš, iepriekš paredzot, ka kapsvētkos viņam būs garlaicīgi, līdzī uz kapsētu bija paņēmis grāmatīņu, kuru turpat zālītē arī lasīja. Ar šīs fotogrāfijas palīdzību pētniece klātesošajiem atgādināja, ka grāmatmiļņi ir bijuši un būs visās paaudzēs.

Vēl viena pozitīva iezīme tika konstatēta pandēmijas laikā, kad gan mācības, gan darbs galvenokārt noris attālināti – ar datoru un viedtālrunu palīdzību. Tajā laikā cilvēki, lai aptūstos no digitālo ierīču lietošanas, sākuši vairāk pievērsties drukāto grāmatu lasīšanai. Cerams, šī tendence saglabāsies arī nākotnē.

— Lāsma Gaitniece

Pilnu Ļubļanas manifestā (The Ljubljana Reading Manifesto) tekstu var izlasīt <https://readingmanifesto.org>.

Ceļojošā izstāde “Vai grāmatai ir knābis?”

Oktoobrī Salaspils novada bibliotēkas Bērnu un jauniešu nodaļā bija apskatāma ceļojošā, izglītojošā un interaktīvā izstāde bērniem “Vai grāmatai ir knābis?”. Izstāde veidota LNB un LNB Atbalsta biedrības lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts”, tās autori ir māksliniece Rūta Briede, dzejniece Inese Zandere un dizainers Artis Briedis. Izstāde tapusi ar Valsts Kultūrkapitāla fonda, AS “Latvijas Finieris” un SIA “Skrīveru Saldumi” atbalstu.

Izstādi kopumā apmeklēja 254 interesenti, kas ar bibliotekāres un pūču-lēna Elmāra palīdzību izzināja, ka grāmatai ir lapas, vāki un muguriņa, un tajā dzīvo burtiņi, jo no burtiem rodas vārds, no vārda teikums un tad stāsts. Pēc tam bērni noskaidroja, kā top grāmata, kas piedalās tās tapšanā un kur to iespiež. Mazie iejutās rakstnieka lomā, saliekot uz magnētiskā stenda savus vārdus, kā arī izdomāja savus stāstus, griežot laimes ratu un izlozējot trīs stāsta varoņus, nokļuva mākslinieka darbnīcā, kur ar kritiņiem varēja uzzīmēt visu, ko vēlas, un tipogrāfijā, kur apdrukāja papīru ar pūču-lēnu zīmodziņiem.

Kad visi uzdevumi tika paveikti, tad vienā no stendiem varēja no koka dobuma izvilkēt konfekti. Tas bija jauks pārsteigums un lieli prieki! Paldies visiem, kas apmeklēja izstādi!

Avots: Salaspils Novada Vēstis
Datums: 29-11-2024

Biedrības. Bibliotēkas. Svinēšanas

Latviešu grāmatas piecsimtgades kontekstā interesanti ieskatīties, kad drukātais teksts kļuva pieejams plašākai sabiedrībai.

Bibliotēku veidošanās 19. gadsimta vidū saistās ar jaunlatviešiem, un gadsimta beigās Kurzemē un Vidzemē latviešiem bija jau vairāk nekā simts bibliotēku.

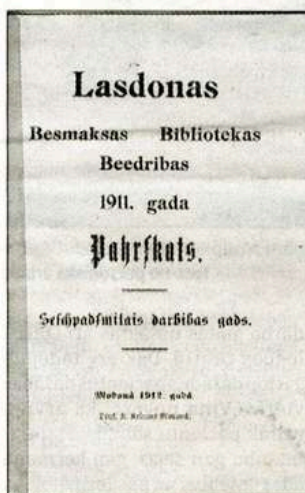
1525. gadā ir bijusi pirmā drukātā grāmata ar luterāņu tekstiem latviešu valodā, kas gan līdz Rīgai nenonāca un nav arī zināms neviens saglabājies eksemplārs. Bet rakstītais vārds turpinājās. Bībele latviešu zemnieku sētās un kā vienīgā laicīgā satura grāmata – kalendārs. Tāda nereti bija situācija vēl pirms kāda pusotra gadsimta. Ja runājam par grāmatu pieejamību, jāmin bibliotēkas. Madonas novadpētniecības un mākslas muzejā grāmatas atrodas gan krājumā, gan arī muzeja bibliotēkā. Taču šoreiz nedaudz ieskatisimies, ko muzeja krājumā varam uzzināt par mūsu puses bibliotēkām, kuru veidošanās pagastos lielā mērā ir saistīta ar biedrību dibināšanu.

Piemēram, "Lazdonas bezmaksas bibliotēkas biedrības 1911. gada pārskats" liecina, ka biedrība dibināta 1896. gadā, un tās darbības teritorija ir Lazdonas, Ļaudonas, Bērzaunes un Cesvaines draudze, bet no Praulienas muižas izīrētā biedrības namā Lazdonā atrodas biedrības bibliotēka, darbojas valde un notiek sapulces. Kamēr nebija sava nama, sarīkojumi ir notikuši Biksērē, Boķos un citviet – teātra izrādes, muzikāli un deju vakari. Bibliotēkā ir 1180 sējumi dažādu grāmatu, tai skaitā jaunākā latviešu oriģinālliteratūra – 185 sējumi, vecāka – 100 sējumi.

Kā jau pienākas, biedrībai ir valde, revīzijas komisija un ir izveidota izrikojumu komiteja. Jauns veidojums biedrībā ir 1910. gadā izveidotā dāmu komiteja, "lai veicinātu grāmatu lasīšanu starp sievietēm, izplatītu derīgus rakstus jaunībai un paceltu biedrības līdzekļus". Tika sarīkoti vairāki priekšlasījumi, tai skaitā par tēmām "Mīlestības problēmas un to nozīme cilvēka dzīvē un citi." Jaunā aktivitāte atspoguļojas arī biedru naudās – 1911. gadā kopā saņemti 149 rubļi, iepriekšējā

Ļaudonas teātra ļaudis dodas uz Saikavas izglītības biedrības izrādi. 1908. gada 14. septembris. K. GRUŽINA foto

Lasdonas bezmaksas bibliotēkas biedrības 1911. gada pārskats. Attēli no Madonas muzeja krājuma

gadā – 27 rubļi.

Pirmais pasaules karš ievieš korekcijas visās jomās, arī biedrību dzīvē. Lazdonas bezmaksas bibliotēkas biedrības 1915. gada pārskatā lasām: "Bibliotēkas jautājums šīnī gadā nevarēja tā tikt nostādīts, kā tas bija pēdējos gados. Jo tagadējie

apstākļi kavē grāmatu izdošanu, un ar to arī bija mums jārēķinās. Tomēr, cik jau bija vērtīga literatūra pieejama, tika iegādāta." Izrikojumu komiteja nolēma, ka jāpamainās ar viesizrādēm ar kaimiņu biedrībām, kurām ir sagatavotas jaunākās lugas, uzaicinot Saikavas izglītības biedrību un Grostonas izglītības biedrību. Pati komiteja sagatavoja divas teātra izrādes un vienu muzikāli dramatisku vakaru.

Ar bibliotēku atvēršanu varēja nodarboties un to arī darīja dažādas citas biedrības, ja vien statūtos tas bija paredzēts. Tā, piemēram, Ļaudonas kultūras biedrības statūtos minēts, ka tā var cita starpā atvērt un uzturēt dažāda tipa pastāvīgas un ceļojošas bibliotēkas, lasītavas un grāmatu noliktavas. Biedrība var dibināt skolas, korus, rīkot dažādus pasākumus – literārus vakarus, koncertus, teātrus, lai sasniegtu biedrības mērķus – sekmētu savu biedru un vietējo iedzīvotāju garīgo attīstību un vispusīgu izglītību. Biedrības darbības teritorija – Ļaudonas pagasts un apkārtnē.

Informāciju par biedrībām sniedz dažādi materiāli. Piemē-

ram, teātra ļaudis no Ļaudonas 1908. gadā ir devušies uz Saikavas izglītības biedrības izrādi. Otto Zariņa atmiņas par Cesvaines puses dziesmotajām aktivitātēm liecina, ka ir bijusi Kraukļu bibliotēkas biedrība un Līdēres bibliotēkas biedrība. Alidas Liekumnieces atmiņas sniedz ziņas par Dzelzavas bibliotēkas biedrību (minēta arī Izglītības biedrība), kas rīkoja kursus, lekciju vakarus.

Bibliotēku vēsture ir pēta, kā, piemēram, Lubānā, kur tā iesniedzas 165 gadu garumā, un to var pieskaitīt tām vairāk nekā simts 19. gadsimta beigās esošajām bibliotēkām latviešiem. Ar šīm ziņām interesenti var iepazīties senajos preses izdevumos vai apkopotā veidā izlasīt Birutas Ēķes publikāciju "Bibliotēku pirmsākumi Lubānā", kas publicēta grāmatā "Lubāna. Nākamie simts" (2020). Informācija par bibliotēku veidošanos ir pieejama arī arhīvā. Likās interesanti ieskatīties, ko varam uzzināt, izskatot vienas bibliotēku biedrības dokumentus. Par to nākamreiz.

(Turpinājums sekos)

LAIMDOTA IVANOVA

Bibliotēkas. Biedrības. Svinēšanas

(turpinājums no laikraksta
26. novembra numura)

Madonas muzeja krājumā ir 1912. gadā Meirānu pagastā dibinātās bibliotēkas biedrības statūti, un, pētot arhīva dokumentus, atklājas bibliotēkas veidošanas stāsts.

Meirānu bibliotēkas biedrības statūti drukāti Kārļa Ķeirāna spiestuvē Madonā divās valodās – latviešu un krievu, un tie uzņemti Vidzemes guberņas biedrību un savienību sarakstā 1912. gada 26. aprīlī. Biedrības mērķis: "Bibliotēkas lietas veicināšana, savu biedru prāta un tikumiskā izglītība un to iestāžu un personu pabalstīšana, kas darbojas šini pašā virzienā un kas spraudušas šos pašu mērķus".

1912. gada 3. jūnijā Meirānu pagasta Gotliba skolā (Ošupes pagasta Degumniekos joprojām ir skolas ēka) notiek pirmā biedrības sapulce. Arhīva materiāli liecina, ka pirmie 30 Meirānu bibliotēkas biedrības biedri ir Jūlijs Cīrulis, Eduards Kļaviņš, Berta Kļaviņa, Minna Radze, Leontine Sproģe, Matilde Dreiškina, Heinrihs Platais, Andrejs Radziņš, Kārlis Krievs, Jānis Kalniņš, Alberts Kornis, Marija Kalniņa, Voldemārs Landmanis, Alfrēds Ardots, Andrejs Spalviņš, Andrejs Arklons, Jānis Lideks, Roberts Lideks, Eriks Rubulis, Ernsts Stulpiņš, Jānis Rubulis, Matiss Krēsliņš, Alfrēds Plāte, Juris Plāte, Reinholds Lideks, Oskars Kamols, Rudolfs Draguns, Jānis Viška, Voldemārs Smalkais, Juris Mežulis. Pirmais valdes priekšsēdētājs ir Oskars Kamols, kasieris – Jānis Viška, valdes locekļi – Rudolfs Draguns, Jānis Rubulis, Kārlis Krievs un Reinholds Lideks. Pirmajā gadā biedru skaits palielinās līdz 53.

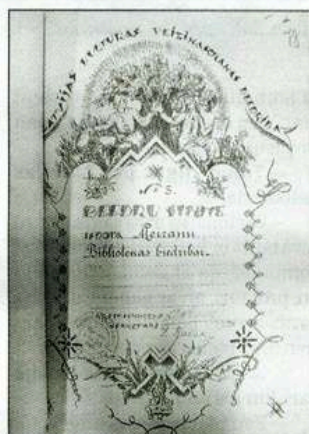
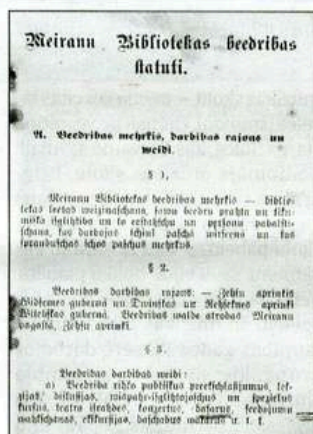
Pirmais pasākums, protams, ir Meirānu bibliotēkas biedrības atklāšana, un to organizē jūlija sākumā "Paukulniekos" (tagadējais Ošupes pagasts). Pēc publikācijām presē var saprast, ka pasākums nav bijis plaši apmeklēts. Katrā ziņā organizatori piedāvāja gan Andreja Upiša 1911. gadā uzrakstītās lugas "Balss un atbalss" uzvedumu, gan dejas. Par biedrības naudu jau sākumā ir drukātas biedru kartes, nopirktas protokolu grāmatas, kases grāmatas, iegādāts bibliotēkas zīmogs, pirktā tinte, petroleja un citas nepieciešamās lietas, samaksāts aprīņķa priekšniekam saistībā ar biedrības apstiprināšanu.

Atklāšanas pasākuma izdevumi ir par telpu iri "Paukulnieku" īpašniekam Krēsliņam, par telpu iekārtošanu Reinholdam Stradam un muzikantiem. Saistībā ar iz-

Gotliba skolas ēka 2024. gada vasarā.

LAIMDOTAS IVANOVAS foto

ieskats Meirānu bibliotēkas biedrības statūtos.

Attēli no Latvijas Valsts vēstures arhīva un Madonas muzeja krājuma

rādi J. Ozolam Cēsis ir samaksāts par biļešu un afišu drukāšanu, ir nopirkti 10 lugas "Balss un atbalss" eksemplāri, kā arī samaksāts Andrejam Upitim honorārs 10 rubļi, par sūtīšanu vēl izdevumos 16 ka-peikas. Māksliniekam Andrejam Stulpiņam ir samaksāts par parūkām un grimu piederumiem.

Protokolu un kases grāmatās var izsekot Meirānu bibliotēkas biedrības lēmumiem, plāniem, pasākumu norisēm, ieņēmumiem un izdevumiem. 12. augustā Meirānu bibliotēkas biedrība "Paukulniekos" sarako muzikāli literāru vakaru ar mūziku, dziesmām un deklamācijām. Vakara turpinājumā paredzēts arī saviesīgs vakars, un

atlikums no pasākuma paredzēts grāmatu iegādei bibliotēkai. Presē ir publicēta ziņa, ka Meirānu pagasta Gotliba skolas skolotājs ir devis telpas bibliotēkai savā dzīvoklī. Var saprast, ka dzīvoklis atrodas skolas ēkā. Par to viņam pārmetis tautskolu inspektors. Inspektora rīcība gan tiek asi nosodīta, tiek piesaukta pat analogija ar 1906. gada soda ekspedīciju. Pēc citām publikācijām spriežot, tas varētu būt skolotājs Jūlijs Cīrulis, kas citās publikācijās tiek slavēts par atbalstu biedrībai.

No 1913. gada Jūrgiem biedrība irē telpas bibliotēkai Voldemāra Stulpiņa mājās Degumniekos. Vēlāk statistikas pārskatos Latvijas Republikas laikā ir rakstīts, ka bib-

liotēka ir kopš 1912. gada, bet darbojusies ar pārtraukumiem kara laikā. 1913. un 1914. gadā biedrība turpina iegādāties grāmatas bibliotēkai, abonē žurnālus. Biedrības sēdes notiek Gotliba skolā, sarīkojumus, teātra izrādes rīko "Paukulniekos", Lubānas lauksaimniecības biedrības namā un citviet. 1914. gada Jānos Lubānā ir viesojies Rīgas Jaunais teātris ar izrādi "Pūt, vējiņi", arī lielākie izdevumi saistās ar šo pasākumu – samaksa aktieriem, viņiem – arī burbuļūdens un alus, telpu īre Lubānas lauksaimniecības biedrības namā.

1915. gadā bibliotēkai vēl iegādājas grāmatas, bet vēlāk bibliotēkas papildināšana nav notikusi. Biedru skaits no 1913. gada ir 74, 99, 68, 36, 43 un 1918. gadā – 72. Grāmatu skaits ir sasniedzis vismaz 350 eksemplārus. Kopumā līdz 1919. gadam biedrība ir sarīkojusi 10 teātra izrādes, 2 muzikāli literārus sarīkojumus, 3 zaļumballes, 3 priekšlasījumus. Bibliotēka visu šo laiku atrodas V. Stulpiņa mājās. Protokoli liecina, ka "1919. gadā komunistu varas laikā biedrības darbība ir pārtraukta un ir atņemta bibliotēka. 1919. gada 3. februārī komunisti ir atņēmuši arī biedrības brīvos līdzekļus". Tos nodod Meirānu pagasta izpildu komitejas locekļim. Vēlāk dažas grāmatas ir dabūtas atpakaļ, bet lielākā daļa ir gājusi zudumā.

(nobeigums sekos)

LAIMDOTA IVANOVA

Liepājas Kultūras pārvaldes vadītājs Juris Jirgens pasniedz atzinības rakstu Alojas bibliotēkas vadītājai Sarmitei Frīdenfeldei. Viņai blakus kolēģes Līga Moderniece un Anete Frīdenfelde

Alojas bibliotēka saņem Voldemāra Caunes balvu

Pirms nedēļas Liepājā iedvesmojošā un izzinošā konferencē *Laiks. Cilvēki. Bibliotēka* jau 18. reizi norisinājās bibliotekāra, bibliogrāfa un žurnālista, kā arī lepna liepājnīka Voldemāra Caunes balvas *Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem* pasniegšana. Lai gan balva paredzēta kādam gaismas pils bibliotekāram, Limbažu novada galvenās bibliotēkas kolēģi šim titulam nominēja visu Alojas bibliotēkas kolektīvu – Sarmīti un Aneti Frīdenfeldes un Līgu Modernieci. Pārsteigums par iegūto novērtējumu bijis liels, jo iekļūšana starp laureātiem bija negaidīta. Tā nu novembra pēdējā piektdienā ceļš veda uz

Latvijas piejūras pērli Liepāju, lai ne tikai priecātos par sasniegto, bet uzklausītu ekspertu stāstus par lasīšanu, kā arī atzīmētu Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas (LCZB) 247. gadskārtu.

Konferenci atklāja LCZB direktore Ilga Erba ar vārdiem: – *Mēs katru gadu gaidām bibliotekārus no Vidzemes, Kurzemes, Latgales un Zemgales, lai pārrunātu dzīvi, darbu un visu, kas uz sirds... Viss labais rodas sadarbojoties!* Viņa vēlēja, lai diena būtu papildīta, interesanta un nākotnei noderīga. Turklāt tika uzsvērts, ka bibliotekārs ir uzticības persona, kurai gribas un reizēm arī vajag izklāstīt dzīves

priecīgos un skumjos mirkļus. Bibliotēku funkcija kopumā ir neizmērojama, jo tā ir vieta, kur ne tikai iegūt jaunu lasāmvielu, bet apgūt datorprasmes, komunicēt un uzziņāt aktuālo vietējā un plašākā mērogā. Visas dienas garumā konferences moderatora lomā iejutās Vilis Brūveris, kuram pateicoties, pat garās dienas beigās uzplauka smaidi humoristiskās pieejas dēļ.

Vairāk par konferenci *Laiks. Cilvēki. Bibliotēka* un Alojas bibliotēkas saņemto novērtējumu – 3. lpp.

Fanija ROMEIKO
Kārļa VOLKOVSKA foto

Avots: Auseklis

Datums: 06-12-2024

Alojas bibliotēka saņem Voldemāra Caunes balvu

(Sākums – 1. lpp.)

Pagājušajā piektdienā Liepājā konferencē *Laiks. Cilvēki. Bibliotēka* 18. reizi tika pasniegta bibliotekāra, bibliogrāfa un žurnālista, kā arī lepna liepājnieka Voldemāra Caunes balva *Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem*. Starp laureātiem bija arī mūsu novada gaismas pils Alojā un tās darbinieces Sarmīte un Anete Frīdenfeldes un Līga Moderniece. Viņas apbalvojumam nominēja Limbažu novada galvenās bibliotēkas kolēģi. Pārsteigums par saņemto titulu bijis liels, bet ar prieku tika uzklauts gan konferences stāstnieku teiktais, gan, protams, saņemta pati balva.

Pēc konferences svinīgās atklāšanas pirmais uzstājās literatūrzinātnieks, grāmatniecības vēsturnieks, Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) vadošais pētnieks Pauls Daija par to, kas 18. un 19. gadsimtā atradās latviešu zemnieku grāmatplauktā. Pēcāk par dzīvesstila žurnāliem, to iešanu līdzī laikam un iespaidu sabiedrībā vēstīja žurnālu *Ieva* un *Annas Psiholoģija* galvenā redaktore Anna Peipiņa. Klausītājiem radās jautājumi – piemēram, kāda ir drukāto materiālu nākotne digitālā saturā attīstības laikmetā? Sabiedrībai šķiet divaini maksāt par saturu, ko tā patērē internetā, tāpēc aktuāli joprojām ir *taustāmi* žurnāli un laikraksti. Tomēr to loma nenoliedzami kļūst zemāka, tāpēc jādomā, kā piesaistīt lasītāju abējādi. – *Vislabākajā variantā saturam,*

kas pieejams internetā, jābūt par vismaz 60% citādākam nekā drukātajā materiālā, veicinot dažādību, – vērtēja A. Peipiņa.

LNB Pētniecības un interpretācijas centra vadītāja Maija Treile dalījās ar pētījumu, kādēļ ziņas par drukāto grāmatu nāvi ir pārspīlētas. Viņa to pamatoja ar jaunākajiem datiem par Latvijas iedzīvotāju lasīšanas paradumiem. Interesanti, ka lielākā daļa respondentu labprāt lasa tieši prozu. Vismazāk lieto komiksus un vizuāli pievilcīgās ar attēliem pārpildītās t.s. kafijas galda grāmatas, ko novieto interjerā kā dekoratīvu nevis funkcionālu elementu. Turklāt 80% no aptaujātajiem mājās ir grāmatu plaukts vai skapis, bet tas nenozīmē, ka lasāmviela noteikti tiek iegādāta veikalā. Joprojām aktīvi tiek apmeklētas bibliotēkas, jo tās ir arī palīgs piemērotākās literatūras izvēlē.

Ar to, kā grāmata kalpo par iedvesmas avotu, iepazīstināja Romas katoļu baznīcas priesteris un Aizputes novadpētniecības muzeja mākslas eksperts un pētnieks Andris Vasiļevskis. Ikviens varēja aplūkot mazpilsētai veltīto grāmatu – fotoalbumu *Aizpute. Pagātne un tagadne*, kurā apkopoti vides skati pagātnē un mūsdienās ar vēsturiskām liecībām. To varētu saukt par virtuālu ceļojumu, kura autori ir Varis Sants un Ivars Silārs. Savukārt arhitekte un dzejniece Gunta Šņipke kā pēdējā stāstniece ar humoru rosināja aizdomāties par izaicinājumiem bibliotēku nozarē, spriežot, cik sa-

kārtota ir ēku infrastruktūra. Tas nav maznozīmīgi, jo vizuālais tēls piesaista apmeklētāju, kurš varētu kļūt par regulāru lasītāju.

Konferences noslēgumā tika pasniegta Voldemāra Caunes balva *Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem*. V. Caune savulaik lasītāju pulkam centās piesaistīt tieši jauno paaudzi, lai tā iemācītos rast prieku grāmatās visa mūža garumā. Jau kopš 2007. gada tiek sumināti bibliotekāri, kuri motivē bērnus un jauniešus vairāk lasīt, mācīties un attīstīt radošumu. Šogad uz atzinību pretendēja 14 nominantu, bet balvu saņēma tikai divi – Kalvenes pagasta galvenā bibliotekāre Marika Ruzaike un Alojas bibliotēkas kolektīvs, kas tika pieteikts kā neatlaidīgs, mērķtiecīgs un ar rūpīgu pieeju medijpratībai, mudinot jauno paaudzi apmeklēt gaismas pili. Liepājas Kultūras pārvaldes vadītājs Juris Jirgens palepojās ar lieliski iedibināto tradīciju, kas vieno visu Latviju. – *Esmu pārliecināta, ka šī balva dzīvos mūžīgi,* – piebilda Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas direktore Ilga Erba, kura sveica balvas ieguvējas, pateicās viņām par ieguldījumu un vēlēja aktīvi turpināt iesākto. Savukārt Limbažu novada galvenās bibliotēkas reģiona galvenā metodiķe Bronislava Sauka kolēģes nodēvēja par lasīšanas un zinātkāres veicināšanas eliksīru, jo viņas apmeklētāju vienmēr sagaida un pavada ar smaidu.

Fanija ROMEIKO

Avots: Auseklis

Datums: 06-12-2024

Vai izmantojat bibliotēkas pakalpojumus un piedāvājumus?

Alfons Gaigals:

– Uz bibliotēku atnāku nedēļā reizi vai divas. Tur palasu jaunākos laikrakstus un žurnālus. Grāmatas vairs neizņemu. Bibliotēkā arī izmantoju datoru dažādām vajadzībām – lasu ziņu portālus, sūtu e-pastus, tostarp arī darba lietām.

Vēsma Laiviņa:

– Man interesē daudz lietu un ir dažādi hobiji, tamdēļ agrāk devos uz bibliotēku izmantot tur pieejamos resursus, piemēram, dziesmu vārdus un citu ar mūziku saistītu informāciju, kad mācījos spēlēt instrumentu. Tagad visu nepieciešamo atrodu internetā.

Raivis Eglītis: – Limbažu bibliotēkā pirmo reizi biju pagājušonedēļ. Gāju ar konkrētu vajadzību, meklējot sporta literatūru. Biju patīkami pārsteigts par plašo piedāvājumu, atradu visu, ko vajadzēja. Citādi gan savā ierastajā dienas kārtībā neatrodu laiku, lai uz turieni dotos.

*Limbažniekus iztaujāja
Laura Līva PAĻŪMA*

Avots: Auseklis

Datums: 06-12-2024

NOMINĀCIJA “KULTŪRA”

ANTOŅINA KRŪZA, ilggadējā Maltas pagasta bibliotēkas vadītāja [Maltas apvienības pārvalde, Maltas pagasts]

Antoņina Krūza Maltas pagasta bibliotēkā nostrādājusi 42 gadus, un viņas uzkrātās zināšanas, profesionālās prasmes ir bijis spēcīgs plecs novada bibliotēku darbiniekiem. Antoņinas klusā klātbūtne kolēģus vienmēr nomierināja un ļāva mobilizēties darbam. Maltieši Antoņinu pazīst kā pozitīvu, radošu, daudzpusīgu un profesionālu bibliotekāri. Viņai piemīt dabiska līdzcietība pret ikvienu, prasme radīt pārliecību, ka bibliotēkā vienmēr būs atbalsts un padoms. Antoņinas vadītajā bibliotēkā vienmēr kūšāja dzīvība: notika radošās darbnīcas, tematiski un literāri pasākumi, kur labprāt uzturējās lieli un mazi apmeklētāji. Pateicoties Antoņinas radošās domas lidojumam un pašai izveidotajai attieksmei, visi organizētie pasākumi ir plaši apmeklēti. It kā nemanāmi un neuzbāzīgi, bet Antoņina Krūza veido Maltas pagasta bibliotēku kā nozīmīgu vietējās kopienas tikšanās vietu, veicina atpazīstamību kultūras nozares vidē un aktīvi līdzdarbojas kultūras vērtību popularizēšanā.

Avots: Rēzeknes Novada Ziņas

Datums: 27-11-2024

Kad citu prieki un svētki – tavs c

Nedēļas nogales, tradīciju svētki, vēli vakari un brīvdienu rīti – briži, kad citi atpūšas, kādam savukārt ir tas visistākais darba laiks. Šajā gadījumā gan nav stāsts par operatīvajiem dienestiem, bet gan ļaudīm, kas rada prieku, intelektuālu piepūli vai izziņas pilnu piedzīvojumu citiem, proti, šoreiz runājam par kultūras darbiniekiem.

Šonedēļ, 4. decembrī, Jaunpils pili norisinājās ikgadējā Tukuma novada kultūras darbinieku diena. Tajās sumināja apaļo darba jubileju svinētājus, tāpat novada kultūras darbinieki savās rindās uzņēma šī gada jaunpieņacējus.

Vienmēr gatavs!

To, ka kultūras darbiniekiem vienmēr jābūt gatavam dažādām dzīves situācijām, uz savas ādas paspējusi izbaidīt arī novada kultūras dzīves vadītāja **Laura Stūrīte**, kas vēl pēn pati bija jaunpieņacēju rindās. Braucot uz šī gada pasākumu, saņēmusi savas priekšteces Rudītes Počas padomu, proti, ka vismaz izejamām korpēm un lūpukrāsai vienmēr vajagot būt automašīnas bagāžniekā. To Laura vakara pirmajā tostā vēlēja arī citiem klātesošajiem. Un trāpīgi, ja ņem vērā, ka kultūras darbinieku vidū tomēr dāmu ir vairākums. To, starp citu, vēl paspīlgtināja un izcēla arī šī gada kultūras darbinieku dienas izvēlētā tematika – svinēt

Kandavas kultūras darbinieku

dzīvi spoži košos tērpos pagājušā gadsimta sākuma noskaņā. Līdz ar to netrūka zelta fliteru, izteiksmīgu mežģiņu, dekoratīvu spalvu un kustīgu bāršu, ko "atšķaidīja" gangsteru stīlīš – žokejcepures, uzvalki un pat ieroči, kas, cita starpā, pāris reizes vakara gaitā pat izšāva. Greznais stīls tika ieturēts arī zales un galdiņu noformējumā, savukārt teju vai Ziemassvētku noskaņu uzbūra pie griestiem iekārtas eglītes.

Gunta Frišfelde

Rīma Mortuleva

Universālie kareivji un ceļojošs gredzens

Ja ņem vērā pagājušā gada sveikšanu un tam vēl piepluso arī šī gada *jubilārus*, neviļus nākas izdarīt vairākus secinājumus. Viens no tiem, ka stabilākā kultūras jomas darba vieta varētu būt tieši bibliotēka, jo arī šoreiz tādas svarīgākās jubilejas svinēja tieši novada bibliotekāri. Otrs secinājums, ka kultūras darbiniekiem, īpaši tad,

ja tie darbojas pagastu kultūras namos, ir jābūt teju vai universāliem kareivjiem – jādara un jāprot daudz un dažādas lietas, patiesībā ikviena, kas var gadīties un arī gadās ikdienas ceļā.

Tā tas ir, piemēram, Viesatās, kur jau 15 gadus kultūras namu vada **Agita Holšteina**. Kultūras namā viņa darbu sākusī, kad aizvērtā K. Barona vārdā nosauktā pamatskola, kurā Agita bijusi pedagoģe.

Nu kultūras namā viņa laika gaitā izveidojusi vairākus kolektīvus, tostarp tradīciju ansambli «Viesi», amatteātri «Pupukis», Viesatu deju kolektīvu, turklāt īpaši, ka arī pati Agita tajos visos ir dalībniece. Koleģi īpaši izceļ viņas organizētos dziedāšanas svētkus, bērnu deju festivalu un festivalu «Prieks kopā būt», kur piedalīties tiek aicināti pārņovadu kolektīvi. Nereti šos pasākumus ar dziesmu vai ģitārspēli

Agita Holšteina

Deleide Balta

Gunta Frišfelde

viētā balvas saņem Kristīne Broka Melķe

atkal kuplina pati Agita un tāpat dzied, visur piedalās viņas trīs bērni.

Viesu kultūras nama vadītāju sumināja ne tikai darba jubileja, viņas saņēma arī Ceļojošo gredzenu, ko tālāk nodeva pērnā gada gredzena saņēmēja – Sēmes un Zentenes kultūras dzīves vadītāja Anita Zēne. Viņa gredzena pārmantotājai vēleja dienās, kad, šķiet, ka tās nav izdevušās un pietrūkst enerģijas,

paskatīties uz gredzenu un atcerēties: "Esi novērtēts!"

No dejām līdz saimniekošanai

Vēl tieši 15 gadi aprit, kopš Engures kultūras namā deju kolektīvu «Rudens ritmi» vada **Rīma Mortuļeva**. Savējie viņu raksturo kā cilvēku ar teju vai neizsīkstošu enerģiju, kas iedvesmo arī citus. Viņas vadībā deju arī kolektīvs «Redas», tāpat kā dažāda vecuma ļaudis nāk uz Rīmas vadītajām jogas un vingrošanas nodarbībām. Tikpat gadus Engurē kopā ar linijdeju kolektīvu «Dzintarkrasts» ir vadītāja **Gīta Sokolova**, kuru tāpat uzteic par enerģiskumu, kā arī viņai piemītošo humora izjūtu un dzirkstošajiem smiekliem.

Ne tik tiešā sasaistē ar kultūras dzīves norisēm, tomēr kā neatņemama to sastāvdaļa ir arī nākamais **jubilārs Rolands Belte** – Tukuma pilsētas kultūras nama saimniecības pārzinis. Kolektīvs neslēpj, ka, piemēram, komunikācijā, viņš ir visai paskops, bet tajā pašā laikā tiešs, un tas viņu padarot par īpaši vērtīgu darbinieku.

Visbeidzot darba jubileja šoreiz arī mājiņiekiem – jaunpilniekiem, jo kopā "priekos un bēdas" 15 gadu garumā ar pili ir **Kristīne Liepiņa**. Viens no apzīmējumiem, ko pils kolektīvs velta savai vadītājai, ka viņa ir "nepārspējama, atsaucīga un nesavtīga". Arī citus iedvesmojot, viņa ir sirsnīga un draudzīga. Kolēģi vēleja Kristīnei vēl daudz sasniegumu viņas darbā.

Tiesraides improvizācija

Japiebilst, ka sveikšanas ceremonija šoreiz bija iestudēta kā improvizēta "tiesraide" (katram bija jābūt gatavam, ka viņu kādā brīdī "filmē tuvplānā"), un vakara vadītājs **Juris Mūrmanis** kolēģu darba jubileju piecgades aicināja nošķirt ar tādu kā improvizētu "klapiļi" jeb roku sasīšanu unisonā. Tā divdesmitgades sarakstos šogad iekļuvis Tukuma muzeja drošības speciālists **Jānis Vārpiņš**, kurš cita starpā rūpējas par to, lai mākslas darbi saudzīgi pārceļotu uz izstādēm, tai skaitā ārzemēs. Un tikpat gadus Jaunmoku pili par klientu vispusīgu labsajūtu rūpējas **Vita Zimerte**.

Vēl par piecgadi nopienāki jeb pieredzējušāki, jo jau 25 kultūras darbā nostrādājuši, ir Kandavas pilsētas bibliotēkas darbinieki – gan vadītāja **Daiga Kārliņa**, gan arī bibliotekāre **Sandra Ģirgensone**. Bet par novada sportiskāko bibliotekāni tika nodēvēta **Līga Roze**, kas Cēres pagastā tāpat darbojas jau gadus 25. Tas tādēļ, ka viņas pārziņā nav tikai centīgākie pagasta lasītāji, bet arī tie, kas vēlas aktīvi atpūsties, sportot. Turklāt, ne tikai Cērē, bet arī Zemītē. Un, lai komplekts būtu pavisam pils, Līga rūpējas vēl arī par to, lai Cērē neapsīktu kultūras dzīve.

Visbeidzot sarakstu ar tiem kultūras darbiniekiem, kas darbam vēltjuši ne vairāk un ne mazāk kā ceturtdaļgadsimtu, noslēdza **Anita Neimane** jeb Tukuma muzeja krājumu glabātāja, kuru šogad sumināja Valsts svētkos Tukumā, izceļot viņas ieguldījumu vērtību izceļšanā un popularizēšanā. Muzejā viņa pabijusi dažādās lomās, tostarp vadījusi muzeju «Pils tomis».

10. lpp.

Sandra Platace

Kad citu prieki un svētki – tavs darbs

9. lpp.

Kā bāka citiem

Bet, atgriežoties pie novada bibliotēkām, 30 gadu darba jubileju šogad svin Tukuma bibliotekāre **Sandra Platace**. Darba biedri saka, ka viņa ir kļūšais darītājs, kurš nekad neatsaka palīdzību. Tikpat kultūras jomai vēltijusi Smārdes bibliotēkas vadītāja **Gunta Frišfelde**, kas gan savu darbu kultūrnīeku lauciņā sākusī citviet – Zentēnē, vadot Pastariņu muzeju. Kolēģi uzsvēr – pēc dabas un arī atbilstoši izglītībai viņa esot kā skolotāja – prot norādīt, pamācīt, bet tajā pašā laikā ir ārkārtīgi mīļa un atsaucīga. (Smārdes bibliotēkā, starp citu, jau nākamnedēļ svarīgs notikums – tiks atvērta jauniekārtotā bērnu lasītava, – Red.)

Pusapalīe 35 gadi, kas vēltīti kultūras dzīvei un bibliotēkai, ir **Daces Brakmanes** gadījums. Dace ir Tukuma bibliotēkas pakalpojumu nodaļas vadītāja, un kolēģi īpaši izceļ viņas atsaucību un atbildīgo attieksmi pret darbu, precizitāti un taktisko izturēšanos – to, ka viņa ir atbalsts ikvienam.

Savukārt 40 darba gadi ir Tukuma bibliotēkas vadītājas **Irenas Morītes** kontā, un viņu kolēģi savukārt salīdzinājuši ar bāku. "Bāka neskrāida pa piekasti, meklējot, kur kādu kuģi izglābt. Tā vienkārši stāv un spīd," cīte darba kolēģi.

Bet šī sumināšanas sadaļa atkal noslēdzās ar Viesatām jeb Viesatu bibliotēkas vadītājas **Sandras Šteinas** sumināšanu. Arī viņai kultūras jomā šogad aprit 40 darba gadi. Kā viņas īpašais ieguldījums tiek izcelta pagasta vēstures, kultūras mantojumu apzināšana un glabāšana, kā arī daudzi un dažādi radoši projekti, kuros viņa iesaistās pati un iesaista arī sava pagasta ļaudis.

Par kultūras darbinieku misiju runu teica Rudite Poča

Vecā gvarde un maiņa

Pateicoties par mūža ieguldījumu kultūras jomā, šajā reizē kolēģi īpaši sveica **Austru Šmiti**. Viņa savulaik – 1973. gadā – savu ceļu sāka Sabīles kultūras namā, tad turpināja Mersragā, līdz 1982. gadā kļuva sākotnēji par metodiķi Slampes kultūras pili, vēlāk – par vadītāju. Pati un arī kolēģi atcerējās laiku, kad Slampē puķes bija jalaista, nesot ūdeni no diķa... Šobrīd Austra ir Tukuma muzeja kolektīva daļa – viņa strādā Mākslas muzejā.

Izturība un nodošanās, kāda piemīt novada kultūras dzīves tā sauktajai „vecajai gvardei”, tika vēlēta arī jaunpieņacējiem. Šogad darbu šai jomā mūsu novada sākuši: **Aina Straupmane** – Engures pagasta bibliotēkā; **Ilze Sedleniece** – Jaunpils pagasta bibliotēkā; **Keita Strautniece** – Slampes pagasta bibliotēkā; **Eviņa Liepiņa** – Engures kultūras namā, kur kļuvusi par kultūras pasākumu organizatori; **Līga Bulaha** – Džūkstes kultūras namā, arī kultūras darba organizatore; **Gita Gasiņa** nu ir Pastariņa muzeja

Par mūža ieguldījumu sveica Austru Šmiti

vadītāja; **Ieva Jaunupe** – Tukuma Mākslas muzeja vadītāja; **Zane Kancere-Švarca** – Pūres kultūras nama kultūras pasākumu organizatore; **Ieva Sīpola** – Jaunmoku pils valdes locekle; **Mārtiņš Krūklis** – Jaunmoku pils muzeja darba vadītājs; **Gerda Zeberīņa** – Kandavas kultūras nama jaunpieņacēja (kaut kultūras darbiniece – jau ar ilggadēju pieredzi); **Inese Klesetrova**, kas tikko uzsākusī darbu Šlokenbekas muižā.

Noslēgumā visiem klātesošajiem muzikālu sveicenu bija atvedis Normunds Rutulis, bet kustīgus stepa priekšnesumus ceremonijas laikā sniedza Natālija Makšina un Māris Pūris, kas vēlreiz klātesošajiem atgādināja, cik īpaši ir kultūras ļaudis un tieši – Latvijā.

LIENA TREDE

Anita Zēne nodod ceļojošo gredzenu Agitai Holšteīnai

Sumināmo vidū Dace Brakmane

Pasākuma organizatoru komanda

Sveic jaunpieņacējus

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 06-12-2024

Zorģu bibliotēkā atkal jauna bibliotekāre

Iecavas pagasta Zorģu bibliotēkā 2.decembrī darbu sākusi jauna bibliotekāre Dace Frinda.

ANTRA ĒRGLE

Jau vēstīts, ka 1.oktobrī ilgga-dējo bibliotekāri Ainu Ezergaili nomainīja atklātā konkursā izvēlētā Agnese Šakauskā, kura pēc diviem mēnešiem nolēma atgriezties pedagoģes darbā tu-vāk mājām. Novembrī atkal ti-ka izsludināta vakance, un tai Iecavas apvienības pārvaldē pieteikusies Dace Frinda.

Dace Frinda pēc izglītības ir pirmsskolas pedagoģe. Iepriekšējā darba vietā Iecavas bērnu-dārzā «Cālītis» desmit gadus no-strādājusi par pirmsskolas skolo-tāju.

Dace «Bauskas Dzīvei» stās-ta, ka nolēmusi iesniegt pietei-kumu vakancei, jo šeit jūtas ļoti

labi, darbs bibliotēkā ir viņai at-bilstošs un tīkams. Dacei ļoti patīk grāmatas, taču viņa apzi-nās, ka bibliotēka mūsdienās ir informācijas centrs, turklāt lau-ku bibliotēka Zorģos ir arī vie-tējās kopienas pulcēšanās un kultūras norišu vieta.

«Te ir ļoti labs pamats, lai turpinātu aktīvu un sabiedrībai derīgu bibliotēkas darbu,» vērtē D. Frinda, «decembrim jau ie-plānoti vairāki notikumi, centī-šos turpināt Zorģu bibliotēkas tradīcijas.»

Iepriekš Zorģos bija izstādī-tas Daces Frindas lelles ar viņas darinātiem tautas tērpiem, iz-pelnoties atzinīgas atsauksmes no apmeklētājiem. Dace biblio-tēkā pāris dienas pavadīja jau pagājušajā nedēļā, pārņemot pieredzi no pieredzējušās bib-liotekāres Ainas Ezergailes. ♦

DACE FRINDA Zorģu bibliotēkā viesojusies jau iepriekš ar pašas darinātu leļļu izstādi un cer turpināt ciemata kultūras vietas tradīcijas.

FOTO – ANTRA ĒRGLE

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 06-12-2024

Salaspils novada bibliotēka piedalās starptautiskajā simpozijā Polijā

Oktobrī Varšavā, Polijas Nacionālajā bibliotēkā norisinājās 16. starptautiskais Baltijas jūras reģiona bibliotēku "Bibliotheca Baltica" simpozijš. Šī gada simpozija tēma bija "Kopīgā kultūras mantojuma pagātne, tagadne un nākotne Baltijas jūras reģionā". Viens no simpozija tematiskajiem fokusiem bija tā saucamās "mainīgās pētniecības ainavas", aicinot diskutēt par slāvu studiju, rusistikas un arī tā saucamo "padomju studiju" attīstības virzieniem un izaicinājumiem šodienas, tas ir, kara, kontekstā, skarot arī tādus sarežģītus jautājumus kā pētniecības virzienu un bibliotēku krājumu dekolonizācija.

Šajā simpozijā tradicionāli vairāk tiek pārstāvētas tieši akadēmiskās,

nacionālās un speciālās Baltijas jūras reģiona bibliotēkas, taču arī publiskās bibliotēkas spēlē nozīmīgu lomu nozares kopējos procesos. Tieši šī iemesla dēļ simpozijā piedalījās arī Salaspils novada bibliotēkas galvenā bibliogrāfe Baiba Ivāne, uzstājoties ar priekšlasījumu

"Bibliotekārs kā pakalpojumu sniedzējs sarežģītā etniskā vidē. Vai bibliotēka ir apolītiska vieta?" Prezentācijas mērķis bija rosināt diskusiju par publisko bibliotēku darbu un izaicinājumiem kopš 2022. gada Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, akcentējot 3

aktuālus jautājumus:

- bibliotēku neitralitātes princips un tā problemātika;
 - krājuma komplektēšanas politika;
 - valodas izvēle, sniedzot bibliotēku pakalpojumus lietotājiem.
- Priekšlasījumā tika aplūkota

Salaspils novada bibliotēkas pieredze, papildinot to ar datiem, kas šā gada pavasarī tika iegūti tiešsaistes aptaujā "Aptauja par Latvijas publisko bibliotēku ikdienas darbu krievijas izvērstā kara Ukrainā kontekstā".

Baiba Ivāne,

Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Novada Vēstis

Datums: 29-11-2024

Bibliotēkā pieejami projekta "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" izdevumi

Salaspils novada bibliotēka projekta "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām" ietvaros ir saņēmusi 37 vērtīgas grāmatas. Projekts ir tikai daļa no 2024. gadā īstenotās programmas "Latviešu valodas stiprināšana caur lasītprasmi", kuru realizē Latvijas Nacionālā bibliotēka ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstu.

Bibliotēkas krājums ir papildināts ar augstvērtīgiem oriģinālliteratūras darbiem, kultūras izdevumiem, uzzīņu literatūru, kā arī tulkojumiem latviešu valodā. Tādējādi tiek turpināts jau iepriekšējos gados veiksmīgi īstenotais nozīmīgas literatūras iepirkums publiskajām bibliotēkām, dodot iespēju ikvienam lasītājam reģionos tikt pie jaunākajām grāmatām

Vērtīgo grāmatu iepirkumā iegūtie izdevumi jau pieejami lasītājiem Salaspils novada bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās.

Avots: Salaspils Novada Vēstis

Datums: 29-11-2024

Dienas gaismu ieraudzījusi Benedikta Skrindas atmiņu grāmata

Aizvadītajā nedēļā Latgales centrālajā bibliotēkā notika Dmitrija Artjomova grāmatas “Benedikts Skrinda – laikmeta liecinieks” atvēršanas svētki. Izdevumā apkopotas garīdznieka, Latvijas vairāku draudžu prāvesta un atjaunotā Viļānu klostera pirmā priekšnieka Benedikta Skrindas atmiņas par viņa dzīves gaitām un pārdomas par klostera dzīvi un notikumiem Latvijas vēsturē, kuru liecinieks un dalībnieks viņš bija.

Ivars Soikāns

Benedikts Skrinda dzimis Liepu Mukānu sādžā, Vaboles pagastā. Kopš jaunības viņš vēlējās kļūt par katoļu garīdznieku, tomēr, radnieku ietekmēts, uzņēmās saimniecības vadīšanu. Iztiku pelnīja nodarbojoties ar zemkopību, kā arī bieži pieteicās mūrnieka darbiem. Pateicoties viņa pūlēm abi brāji varēja mācīties Pēterburgas ģimnāzijā. Antons Skrinda vēlāk studēja medicīnu un kļuva par ārstu, bet Kazimirs pēc Garīgā semināra beigšanas tika iesvētīts par priesteri un turpināja studijas Garīgajā Akadēmijā.

Sasniedzis 31 gada vecumu, Benedikts beidzot varēja realizēt savu aicinājumu – 1899. gadā viņš iestājās Pēterburgas Garīgajā seminārā un pēc tā beigšanas 1903. gadā tika iesvētīts par priesteri.

Viņa pirmā kalpošanas vieta bija Omskā, kur tika pavadīti gandrīz divi gadi. No 1905. gada Benedikts Skrinda kalpoja par vikāru Pēterburgas sv. Katrīnas draudzē,

Publicitātes foto

nodibināja katoļu draudzi Šliselburgā, bet 1907. gadā beidzot atgriezās Latvijā un tika nozīmēts par Jezupovas draudzes prāvestu. Vēlāk viņš kalpoja Bukmuižā un Andrupenē, bet 1914. gadā viņam tika uzticēta Balvu draudze, kur viņš kalpoja līdz pat 1923. gada februārim ar dažu mēnešu pārtraukumu, jo 1919. gadā bija spiests slēpties no boļševiku vajāšanas.

1923. gadā arhibīskaps Springovičs piedāvāja Benediktam Skrindam iestāties Mariāņu klostera Kongregācijā, lai atjaunotu klostera dzīvi neatkarīgajā Latvijā. 1924. gadā pēc pirmo klostera svētsoļījumu salikšanas tēvam Benediktam kopā ar Bronislavu Valpītru tika uzticēta Viļānu draudze ar blakus esošo bernardīņu klosteri, kas atradās bēdīgā stāvoklī. Par jaundibinātā klostera priekšnieku un draudzes prāvestu tika nozīmēts tēvs Benedikts.

Šajā klosterī un draudzē viņš kalpoja līdz mūža beigām. Šis kalpojums nebija viegls. Viss bija

jāsakārto, klosterim tika uzbūvēts otrais stāvs, ar laiku sāka funkcionēt saimniecība, lai nodrošinātu iztiku klostera locekļiem.

Otrā Pasaules kara laikā klostera telpas aizņēma vai nu vācu, vai nu padomju karaspēks. Vairākas reizes tās tika izpostītas un atkal vajadzēja visu sakārtot. 1944. gadā vācieši atkāpjoties uzspriecināja klosteri, bet 1947. gadā padomju vara nolēma, ka klostera telpās jāizveido skola un lika tās atbrīvot. Mantu pārņemšanas laikā viens no miličiem, kuram kaut kas nepatika, paņēma tēvu Benediktu aiz kakla un stipri pagrūda. Pēc dažām dienām viņš mira. Apglabāts Viļānu baznīcas dārzā.

Savās atmiņās Benedikts Skrinda liecina ne tikai par bagātā mūža gaitām, bet arī par veselu laikmetu mūsu valsts un katoļu Baznīcas dzīvē. Pateicoties šim izdevumam lasītāji iegūs iespēju paskatīties uz liktenīgiem Latvijas vēstures notikumiem liecinieka acīm, ka arī ielūkoties viņa subjektīvajā šo notikumu vērtējumā.

Svinēsim bibliotēkā kopā!

12. decembris Kuldīgas galvenajā bibliotēkā būs īpašs – šīs iestādes 104. gadadiena. Lai gan dzimšanas dienas skaitlis nav apaļš un lielākas svinības atstāsim uz nākamo gadu, tomēr visu dienu darbinieki centīsies sagādāt svētkus sev un apmeklētājiem.

Galvenā dāvana šajā dienā 15.00 būs grupas *Astro'n'out* solistes Māras Upmanes-Holšteines muzikāla sarunu pēcpusdienu. Māra uzrakstījusi grāmatu *Pie-*

zīmes uz šaubu malām, kas klajā nāca pagājušogad. Tas ir stāsts par bērniņu un to, kā viņa tapusi par mūziķi, par sāpīgiem kritieniem un veiksmes brīžiem, arī par ļoti privātiem notikumiem. Šī būs iespēja populāro mūziķi sastapt.

11.00 aicināsim izspēlēt pērn izveidoto unikālo citātu spēli *Literatūras iedvesmotas sarunas par sabiedrībā aktuālo*. Tā ir tapusi starptautiskā projektā *Demokrātija un iekļaušanās bibliotēkā*, ko īstenojām sadarbībā ar Kurzemes

NVO centru. Šajā spēlē iekļauti grāmatu citāti par tēmām, kas svarīgas sabiedrībai un katram personīgi.

Atskatīsimies uz šīgada pasākumiem bibliotēkā un atcerēsimies daudzus viesus, kuri tikušies ar lasītājiem. Viņu vidū ir sabiedrībā zināmi, populāri cilvēki: Vija Kilboka, Elita Milgrāve, Sandra Kalniete un daudzi citi. Apmeklētājiem būs sagādājuši dažādus patīkamus pārsteigumus. Bibliotēkā var apskatīt divas

izstādes: viena no krāšņākajām pēdējā laikā ir tēru mākslinieces Jolantas Ozollapas darbu ekspozīcija *Skaistuma retrospekcija*, vēl ir tēlotājmākslas studijas *Kuldīgas palete* gleznu izstāde *Ziemas noskaņās*. Bet Mākslas namā aplūkojama bagātīga Kuldīgas novada lietišķās mākslas izstāde *Krāsu nezūdamības likums*.

Iveta Grīniņa,

Kuldīgas galvenās bibliotēkas pakalpojumu nodaļas vadītāja

Avots: Kurzemnieks
Datums: 06-12-2024

Bijušā Mērsraga skolas direktora dienasgrāmatas atgriežas Mērsragā

Evija Liparte

Mērsragā daudzi ar labu vārdu piemin kādreizējo skolas direktoru Kārli Kreicbergu. Cilvēki atceras, ka viņš, dzīvodams Alksnājos, bija ierīkojis tur unikālu autobusa pieturu, izrotātu ar paša gleznu, aizkariem, puķēm vāzē. Diemžēl skaistā koka paviljona vietā tagad stāv tāda pati metāla nojume, kā daudzās citās pieturās. Taču K. Kreicbergs (1895—1968) atstājis paliekošas pēdas gan savos audzēkņos, gan ar rūpīgi teju visa mūža garumā veiktajiem aprakstiem par apkārtni un notikumiem.

Pagājušajā sestdienā Mērsraga bibliotēkā interesentu pulciņš dalījās atmiņās par K. Kreicbergu. Viņš dzimis Mērsragā, mācījies Engures jūrskolā, bet I pasaules kara laikā bēgļu gaitās nonācis Arhangeliskā, kur apņēmis sievu somieti. Pēc atgriešanās Latvijā, ilgus gadus nostrādājis par skolotāju Rīgā, 1939. gadā K. Kreicbergs atgriezās Mērsragā, kur nodzīvoja gandrīz visu atlikušo mūžu, turklāt 1947.—1952. gadā bija arī skolas direktors. Pasākumā «Kārlim Kreicbergam pa pēdām» bibliotēka saņēma vērtīgu dāvinājumu: septiņas biezās klades cietos vākos, kurās lielākoties aprakstīti gan paša K. Kreicberga piedzīvoti notikumi un redzētas vietas, gan informācija par eima vēsturi. Viena no klādēm ir K. Kreicberga kā Engures jūrskolas audzēkņa mācību konспекти krievu valodā, datēti ar 1913.—1914. gadu. Visi teksti klādēs ir kaligrāfiskā rokrakstā, papildināti ar autora zīmējumiem.

Harijs Saukums rāda Kārļa Kreicberga kā Engures jūrskolas audzēkņa mācību pierakstus, kas datēti ar 1913.—1914. gadu.

Mērsraga bibliotēkā jau bija daļa materiālu kopiju veidā, taču tagad šeit glabāsies arī oriģināli. Klades uzdevināja Harijs Saukums — pasākuma iniciators, Kreicbergu-Freicbergu dzimtas pētnieks, kura mamma māsa vīrs bija K. Kreicberga dēls Helmutis. H. Saukums pavēstīja, ka kļuva bijis vairāk, taču daļa no tām gājusi bojā. Piemēram, no bēgļu gaitām Arhangeliskā Kārlis esot ar paziņu sūtījis dienasgrāmatas savai mātei, diemžēl paziņa ceļā pazudis bez vēsts. Vēl pāris kļuva daudz vēlāk sadegušas ugunsgrēkā Mērsragā.

Pasākumā piedalījās arī K. Kreicberga mazmeita Līga (no kreisās) un mazmazmeita Paula Kreicbergas. Madaras Brāles foto

K. Kreicbergs rakstīja kaligrāfiskā rokrakstā un pierakstus pats ilustrēja.

Pasākumā piedalījās arī K. Kreicberga mazmeita Līga Kreicberga (ko kādreiz visa Latvija zināja kā R. Paula dziesmas «Dāvāja Māriņa» izpildītāju) ar meitām Linu un Paulu. L. Kreicberga uzsvēra, ka šis vectēva klades dzimtā tikušas rūpīgi glabātas vairākās paaudzēs. Pēc vecāku Helmuta un Brigitas Kreicbergu nāves tās pārņēmusi Līgas vecāku māsa Zane Kreicberga (teātra režisore), bet pēc viņas pāragrās aiziešanas šovasar Z. Kreicbergas vīrs nodevis visus materiālus H. Saukumam. Jau iepriekš gimenē lemts, ka klades vajadzētu atdot tiem, kam tās interesētu.

Atmiņu drumslas un plaši zināmas teikas

H. Saukuma stāstījums, papildināts ar senajiem fotoattēliem, ko varēja gan paturēt rokā, gan vērot datora ekrānā, modināja dažos klātesošajos atmiņas par skolotāju Kreicbergu, kādu viņi to savulaik pazinusi. Epizodes no saviem skolas laikiem stāstīja Gaļina Barkāne, Velta Erķe, Alda Zakalauska-Sokolovska, Edgars Kriķauskis. No šiem atmiņu fragmentiem arī jaunāka gadagājuma klātesošie, kuriem pašiem nav bijusi iespēja pazīt K. Kreicbergu, varēja iztēloties viņu kā saprotošu, iekļūtu, gā-

dīgu, taču vienlaikus arī prasīgu un stingru pedagogu, kurš mācījis dabas mācību, darbmācību, krievu valodu, zīmēšanu. A. Zakalauska-Sokolovska un E. Kriķauskis atcerējās, ka darbmācības stundās zēniem vajadzējis gatavot slēpes, bet meitenēm — rotu kārbīnas, ar nazīti dekorējot tās dažādiem ornamentiem. Ja kādai tas nepadevies, skolotājs pats iegravējis rotājumus. G. Barkāne stāstīja par zīmēšanas stundām un to, kā K. Kreicbergs drošīgi ogles vilcieniem uzlabojis kādu viņas zīmējumu. V. Erķe dalījās atmiņās, kā skolotājs ik ritu savicis bērms no Alksnājiem, lai kopā kājām dotos uz skolu, pa ceļam piepūcinot arī skolēnus no Kīpatiem. Visiem K. Kreicberga skolēniem atmiņā palikusi dažādu dārzena audzēšana un ravēšana mācību laucīnā, kā arī darbi siena plāvā, malkas kraušana un kapu kopšana skolotāja vadībā.

K. Kreicberga veidotie apraksti ir nozīmīgi Mērsraga vēstures un novadpētniecības materiāli. Bibliotēkas vadītāja Maira Petere nolāsīja K. Kreicberga apkopotās Mērsraga teikas, kas iekļautas 1977. gadā izdotā žurnālista Pēterā Pintāna grāmatīņā «Milestības mezglis». Tās raisīja dzīvas diskusijas par konkrētām Mērsraga ēkam, vietējiem pirātiem jeb «kājgrīcīžiem» un viņu izmantotajam kuģinieku pievilināšanas metodēm. Citas teikas saistītas ar Mērsraga pagasta teritorijā esošo dabas un vēstures pieminekli Svētmeitas akmeni.

Tagad mērsradzniekiem būs jārod iespēja šo unikālo K. Kreicberga mantojumu saglabāt un darīt pieejamu plašākai sabiedrībai, izmantojot mūsdienu tehnoloģijas. ■

Avots: Talsu Vēstis
Datums: 29-11-2024

LNGB tapis pirmais raidieraksts

Nesen Limbažu novada galvenajā bibliotēkā (LNGB) norisinājās neierasta formāta tikšanās ar mērķi izveidot pirmo lasītavas raidierakstu jeb podkāstu ar nosaukumu *Novada pulsācija*. Plānots organizēt virkni sarunu par lasīšanu, grāmatām, kultūras notikumiem, novadpētniecību, kā arī citām aktualitātēm ne tikai bibliotēkā, bet sabiedrībā kopumā.

Iecere par sērijas izveidi īstenota, pateicoties Latvijas Nacionālajai bibliotēkai (LNB) ar Kultūras ministrijas finansējumu ciklā *Latviešu grāmatai 500*, kas atbalsta dažāda veida aktivitātes reģionu bibliotēkās. Tas norisināsies līdz 2025. gadam, atzīmējot latviešu grāmatniecības piecīsimtgadi. 1525. gadā latviešu valodā tika iespiesta pirmā grāmata. Lai šo notikumu cildinātu, jau ceturto gadu tiek piedāvāta kāda tēma, un šogad tā ir *Bibliotēkas un lasīšana*. Tieši tāpēc projekta pieteikumā uzsvars likts uz lasīšanas paradumiem un to veicināšanu. LNGB direktore Elīna Lilenblate-Kleina atgādina, ka ideja par raidieraksta izveidi bijusi aktuāla kopš 2023. gadā sāktajām *Spēka sarunām*. Šajā pasākumu ciklā dažādu nozaru speciālisti sanākuši, lai runātu par aktuālo klātienē. Tiesa, podkāsta mūžs ir daudz ilgāks, jo to sev ērtā laikā un vietā var noklausīties un noskatīties ikviens, tāpēc LNB iniciatīva kalpojusi kā mudinājums realizēt loloto. – *Ja «Spēka sarunas» norisinājās noteiktā laikā, pulcējot noteiktu skaitu cilvēku, kur katrs no tā mirkļa sev paņem būtiskāko un viss, tad podkāsta epizodes ir ilgtermiņa ieguldījums, jo tās pieejamas vienmēr*, – saka E. Lilenblate-Kleina.

Nosaukums *Novada pulsācija* vēsta par mums visiem – ikvienā pilsētā un miestā novērojama lielāka vai mazāka rosība. – *Var teikt, ka novads nemitīgi pulsē. Mūsu mērķis ir atspoguļot šo pulsāciju radītājus, viņu veikumu, attieksmi un uztveri par padarīto. Vēlamies parādīt arī plašākai sabiedrībai ārpus novada, ka pie mums notiek dažādas un varenas lietas. Podkāsts ir veids, kā atspoguļot sarunas ar radītājiem un darītājiem, skaidrot noietā ceļa kāpumus un kritumus, nākotnes perspektīvas*, – stāsta sarunbiedre.

Tā nu LNGB tapa pirmais raidieraksts

Tā tapa pirmais LNGB raidieraksts jeb podkāsts *Lasām kopā!*

Lasām kopā!, kura mērķauditorija šoreiz ir jaunieši. Tas skatāms LNGB Facebook un Youtube kontos, kā arī mājaslapā *limbazubiblioteka.lv*. Plānots to ievietot arī *Digitālās bibliotēkas* krājumā. Saruna aizvadīta ar četriem šim vecumposmam atbilstošiem kandidātiem – Limbažu vidusskolas skolnieci Geitu Lasmani, Limbažu Valsts ģimnāzijas audzēkņiem Markusu Surovu un Mārtiņu Dreiblatu un novada domes priekšsēdētāja vietnieku Rūdolfu Pelēko. Protams, runāts par pašu gaismas pils pamatu – grāmatām un to lasīšanu, arī tieši pretēji – nelasīšanu. Tāpat meklētas atbildes uz jautājumiem – kāpēc vispār vajag lasīt grāmatas, un kāpēc ļaudis nepamatoti tās mēdz aizmirst un atstāt novārtā? Diskusiju jauniešu vidū raisīja rakstniece Laura Vinogradova, tālab ar visu aktīvu iesaisti plānotais izdevies godam. Elīna galarezultātu vērtē atzinīgi: – *Nevienam no mums nav pieredzes šādu ierakstu izveidē vai rediģēšanā, ko uzveram kā labu skolu un izaicinājumu sev pašiem. Lietderīga ir atgriezeniskā saite par dzirdēto un redzēto, jo tā palīdz saprast, ko nepieciešams uzlabot. Piemēram, pēc pirmā ieraksta secināts, ka nepieciešams runāt tieši mikrofonā, lai izvairītos no runātāja balss mainīga skaļuma. – Tas novērojams tikai ieraksta sākumā, bet, iespējams, ja turpinātos visā tā garumā, klausītājs līdz galam varētu arī netikt. Tā ir maza nianse, bet traucējoša.*

Ir labi to zināt, jo mēs darām ne jau sev, bet sabiedrības labā, – skaidro Elīna.

Lasām kopā! tapšanā iesaistīts teju viss novads, lai iegūtu nepieciešamo tehniku raidieraksta tapšanā. Savu artavu ieguldīja novada jaunieši, īpaši alojietis Andrejs Vaičuks, kurš palīdzēja ar tehniskās puses sakārtošanu un darbinieku apmācību mobilās ierakstu studijas izmantošanā. Turklāt tehniskais nodrošinājums aizgūts no Salacgrīvas jauniešu centra, kur darbojas podkāstu ierakstu studija, vēl daļa no Ungurpils bibliotēkas *Sala* un Limbažu jauniešu centra.

Turpmākajos raidierakstos plānots sarunāties ar novadā būtisku pienesumu nesušajiem, atspoguļojot viņu misiju, mērķus un uzskatus. – *Tas lielā mērā ir saistīts ar novadpētniecību – vienu no bibliotēku pamatuzdevumiem*, – teic E. Lilenblate-Kleina, kura vēlētos jaunu ieraksta epizodi nogādāt skatītājiem katra mēneša beigās, neņemot vērā to, vai tā ir pirmdienā vai svētdienā. Tā būtu vieglāk orientēties esošajiem un topošajiem izveidotā satura patērētājiem. Tāpat dažādas būs epizozu mērķauditorijas, lai interesanti būtu visiem. Sākotnēji plānots, ka mainīsies arī diskusiju vadītāji, tomēr nākotnē visu varētu moderēt viens cilvēks. Kopumā ideju ir daudz, atliek vien ķerties pie darba un tās īstenot.

Fanija ROMEIKO
LNGB albuma foto

Avots: Auseklis

Datums: 06-12-2024

Bibliotēkā talkā nāk izdoma

• LIGITA KUPČUS-APĒNA

Aizvadītajā nedēļā Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas 247. gadskārtas konferences "Laiks. Cilvēki. Bibliotēka" noslēgumā jau 18. reizi pasniegta Voldemāra Caunes balva "Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem". Žūrija lēma, ka laureāti ir divi – Alojās bibliotēkas kolektīvs un Kalvenes pagasta bibliotēkas galvenā bibliotekāre Marika Ruzaiķe.

Balvu laureātiem pasniedza Liepājas Kultūras pārvaldes vadītājs Juris Jirgens un Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas direktore Ilga Erba.

M. Ruzaiķe ir atraktīva un enerģiska – teikts balvas pieņemšanā. Viņas aizrautība ar lasīšanu un literatūru veicina Kalvenes bērnu un jauniešu apzināties lasīšanas nozīmi un

veido viņus par personībām. Marika prot izglītot, uz klausīt, iedrošināt un motivēt jaunatni piedalīties radošās aktivitātēs. Katru gadu tiek organizēti lasīt veicināšanas pasākumi – lasīšanas maratons, "Bērnu un jauniešu žūrija", Ziemeļvalstu literatūras nedēļa utt. Bet īpaši Marika jau trīs gadus izpaužas, organizējot "Grāmatu tārpriņa Otto pavasara lasīšanas maratonu", kurā mazos lasītājus vērtē gan individuāli, gan pa klasēm.

"Liels prieks un pārsteigums," par balvas iegūšanu sacīja M. Ruzaiķe. "Parasti jau mēs paši sevi neprotam novērtēt, jo liekas – ko tad es, citi jau var labāk. Tāpēc prieks, ka citi redz un novērtē, jo labs ir arī mazs darbs, kas izdarīts. Tātad visu daru pareizi! Mums pagastā ir maz bērnu, un nenoleģšu, ka tas ir izaicinājums parādīt viņiem, ka lasīt ir forši un aizraujoši,

tāpēc talkā nāk izdoma, kā arī ir izveidojusies laba sadarbība ar skolu. No visas sirds pateicos par atzinību un priecājos, ka tiek pamanītas un novērtētas arī mazās lauku bibliotēkas," priekā dalās M. Ruzaiķe.

Alojas bibliotēku vada Sarmīte Frīdenfelde, tajā strādā bibliotekāre Anete Frīdenfelde, bet Liga Moderniece sniedz atbalstu novadpētniecības darbā. Kolektīvs ir pārliecināts, ka darbs ar jauno paaudzi ir ieguldījums savas kopienas nākotnē – lasītprasmes veicināšanā un pasaules izzināšanā caur grāmatu. Bibliotekāres atzīst, ka bērnus iesaistīt brīnišķīgajā grāmatu pasaulē nav nemaz tik viegli, te nepieciešama sava pārlicība, smalka saskarsmes māksla ar mazajiem lasītājiem, arī pašām jābūt kā atvērtām grāmatām un jāspēj ticēt brīnumiem.

Voldemāra Caunes balvai

Marika Ruzaiķe no sirds pateicas par labiem vārdiem un vēlējumiem. "Esmu lepna, ka Kalvenē ir bibliotēka, un ceru, ka tā būs vēl ilgi pēc manis. Lai jauks Ziemassvētku gaidīšanas laiks! Un brīnumiem ir jātic, tie patiešām notiek."

EGONA ZIVERTĀ FOTO

nominē bibliotekārus no visas Latvijas, kuri vīspārļecinošāk, aktīvāk un sekmīgāk veicina jaunās paaudzes iesaistīšanu bibliotēku pakalpojumu izmantošanā,

motivējot bērnus un jauniešus vairāk lasīt, mācīties un attīstīt savas radošās spējas. Šogad kopējais balvas fonds bija 1500 eiro. Uz to pretendēja 14 nominanti. ▶

Avots: Kurzemes Vārds

Datums: 05-12-2024

Salaspils novada bibliotēkā patriotu nedēļa

Gada tumšākajā mēnesī atceramies Latvijas tautai nozīmīgus vēstures brīžus, godinām brīvības cīņās kritušo piemiņu un svinam brīvas, neatkarīgas, demokrātiskas valsts vērtības.

Ar dziesmām, tautas dejām, dzeju un svinīgiem sveicieniem Latvijai dzimšanas dienā 12. novembrī Salaspils novada bibliotēkā notika svētku sarīkojums, kurā piedalījās Salaspils skolu jaunieši, Salaspils novada domes priekšsēdētājs Raivis Anspaks, NBS rezerves karavīrs, virsseržants Kaspars Ruciņš, pedagogi, skolēnu vecāki un bibliotēkas draugi.

Domās un vārdos par Latviju tagad un tās nākotni izskanēja atslēgvārdi: brīvība, miers, valoda, kultūra, zināšanas, darbs, ģimene, prieks. Sarīkojumā bibliotēkas galvenā bibliogrāfe Baiba Ivāne klātesošos iepazīstināja ar topošo faktu un vēstures notikumu kopu "Salaspils novada vēstures stāsts".

Patriotu nedēļā bibliotēkā bija apskatāmas divas tematiskas izstā-

des. "Es, tu, mēs demokrātijā. Sabiedrības līdzdalība demokrātikā Latvijā (1918 – 1990 - šodien)" – Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ceļojošā izstāde par sabiedrības iesaisti, tiesībām un pienākumiem Latvijas neatkarības laikā. Izstādes saturā par pilsonisko un sociālo aspektu, politisko līdzdalību un līdztiesību kā demokrātijā īstenojamu iezīmi. 5.-6. un 10.-11. klašu skolēni ar muzeja sagatavotu uzdevumu palīdzību izstādē papildināja un nostiprināja vēstures stundā apgūto. Svētku noskaņu radīja skolēnu un pedagogu kopdarbs - izstāde "Laiques atslēgas Latvijai" ar saules simbolisku atveidi interjerā un laimes atslēgām zīmējums, metāla dizaina objekta un vēlējumus.

I. Zariņa,

Salaspils novada bibliotēka

Foto: L. Siliņa

Avots: Salaspils Novada Vēstis

Datums: 29-11-2024

Līgas Klusas gleznu izstāde

No 19. septembra līdz 19. decembrim Dzelzavas pagasta bibliotēkā skatāma dzelzavietes Līgas Klusas gleznu izstāde.

Izstādē izliktas autorei gleznotās ziedu kompozīcijas un ainavas, kas apmeklētājus gaišiem pārdomu mirkļiem noskaņo Dzelzavas pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietā Aizpurvē.

Līga Klusa ir dzelzaviete. Strādā par skolotāju, noformē dažādus pasākumus, brīvajā laikā glezno, daudzus gadus ir mūsu laikraksta "Stars" pielikuma "Stariņš bērniem" lappuses veidotāja. Pirms vairākiem gadiem Līga ar dzejoļiem piedalījās Vidzemes jauno literātu apvienības izdevuma "Ceļš uz mājām" tapšanā. Talantīga, darbaspējīga un radoša ikvienā pienākumā, ko apņemas, – tā īsumā gribas raksturot novada skolotāju un mākslinieci.

Avots: Stars

Datums: 26-11-2024

Divatā ar gaismu

9. novembrī Preiļu Galvenajā bibliotēkā notika Igora Pliča fotogrāfiju izstādes "Divatā ar gaismu" atklāšana un autora jubilejas svinēšanas pasākums.

Aleksejs Gončarovs
Fotomākslinieks, fotovēsturnieks, fotomēdžeris... Tas viss ir par viņu – Igoru Pliču, kuru pazīst ikviens Latvijas iedzīvotājs, kurš rokās tur profesionālu fotokameru. Sasniedzot septiņdesmit gadu vecumu, Latgales fotogrāfam ir papildam enerģijas un radošu ideju. Igora Pliča talants un organizatoriskās prasmes ir augstu novērtētas – fotomākslinieks ir apbalvots ar Atzinības krusta V šķiru, saņēmis Latgales kultūras gada balvu "Boņuks 2022" par mūža ieguldījumu, barikāžu dalībnieku piemiņas zīmi, neskaitāmas atzīnības un citas balvas. Kopā ar Pēteri Korsaku izdota sešsimt lappuses biezs grāmata "Latgales fotogrāfi laika ritumā XIX–XXI gadsimtā". Tikpat nozīmīga vēsturiska vērtība

ir skaistie albumi ar Zilo ezeru zemes fotogrāfu labākajiem darbiem. Daudzu fotomākslas cienītāju mājas bibliotēku rotā vērtīgi izdevumi "Latgale fotogrāfijās", "Latgales ainava". Igors Pličs ir fotogrāmatas "Latgalietis XXI gadsimtā" idejas autors.

Simtiem melnbaltu un krāsainu fotogrāfiju ir himna senču un darbarūku piemiņai, prieks par neatkārtojamo dabas skaistumu, tā ir Dzintenes mīlestība, kas mums visiem ir tikai viena. Neuzbāzīga patriotisma audzināšana nevis vārdos, bet darbos.

Igors Pličs ir diplomēts fototehnologs, bet pēc aicinājuma – fotomākslinieks. Jau ir nojucis viņa personālizstāžu skaits ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs. Divdesmit trīs gadu pieredze uzņēmējdarbībā.

I. Pličs lepojas, ka ir saglabājis un atjaunojis Borhu muižas senlaicīgo ēku, kas vilina Latvijas fotogrāfus.

Igora Pliča jubilejas fotoizstāde "Divatā ar gaismu" ir dvēseles gaismas apmirdzētas ainavas, mīlestības apliecinājums dzimtajai zemei. Izstādē skatāmas uz tekstila uzdrukātas lielformāta fotogrāfijas. Igors Pličs saka – lai fotogrāfiju tuvinātu gleznoj uz audekla.

Preiļu Galvenās bibliotēkas darbinieki radīja pārsteidzošu svētku gaisotni. Sīrsnīgi vārdi, filmas, viesi no Rīgas, Ogres, Jēkabpils, Rēzeknes, Daugavpils, Krāslavas... Un kopīgs novēlējums – prefi jaunām radošām virsotnēm!

Mūsdienā pasaulē ir tik svarīgi vēltīt sevi cilvēkiem, un Igoram Pličam tos lieliski izdodas.

Uz tikšanos!

Avots: Latgales Laiks

Datums: 22-11-2024